

Helga Maureen Gylfadóttir
Guðný Gerður Gunnarsdóttir

Húsakönnun

Lindargata 50 – 62

Reykjavík 2007

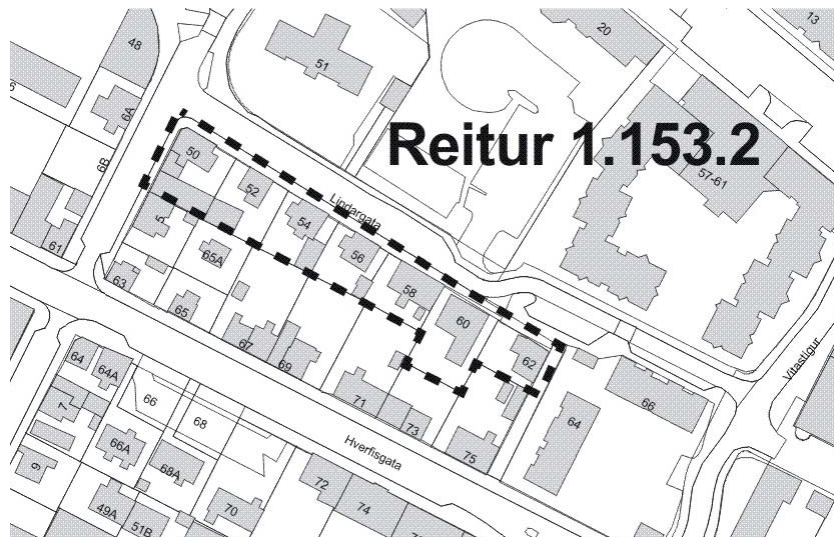
Minjasafn Reykjavíkur
Skýrsla nr.134

Húsakönnun

Lindargata 50 – 62

Staðgreinireitur 1.153.2

Helga Maureen Gylfadóttir, sagnfræðingur
Guðný Gerður Gunnarsdóttir, borgarminjavörður

Reykjavík 2007

Minjasafn Reykjavíkur
Skýrsla nr. 134

Unnið að beiðni Skipulagsfulltrúa Reykjavíkur
vegna deiliskipulagsvinnu.

Ljósmyndir: Helga Maureen Gylfadóttir, Minjasafni Reykjavíkur.
Kort: Björn Ingi Edvardsson, Skipulags- og byggingasviði Reykjavíkur.

Skýrslur Minjasafns Reykjavíkur – Árbæjarsafns.
Ritstjóri: Guðný Gerður Gunnarsdóttir borgarminjavörður.

© Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn, Helga Maureen Gylfadóttir sagnfræðingur.

Mynd á forsíðu:
Loftmynd af svæðinu frá eftirstríðsárunum.
Ljósmyndari Sigurhans Vignir. *Ljósmyndasafn Reykjavíkur.*

Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn
Skýrsla nr. 134
Reykjavík 2007
Öll réttindi áskilin.

Efnisyfirlit

1. Húsakönnun.

Formáli.....	4
Byggingarsaga.....	5
Varðveislumat.....	10
Kort Húsverndarskrár Reykjavíkur.....	12

2. Húsaskrá.

Lindargata 50.....	13
Lindargata 52.....	14
Lindargata 54.....	15
Lindargata 56.....	16
Lindargata 58.....	17
Lindargata 60.....	18
Lindargata 62.....	19
Heimildaskrá.....	20
Myndaskrá.....	22

Formáli

Hér fer á eftir könnun byggðar við Lindargötu 50 – 62 á staðgreinireit **1.153.2** í Reykjavík. Húsakönnunin er unnin að beiðni Skipulags- og byggingarsviðs Reykjavíkur í samræmi við skipulagslög vegna gerðar deiliskipulags á svæðinu. Þessi reitur er innan þess svæðis sem varðveisluskrá Reykjavíkur nær til, en það er svæðið innan Hringbrautar/Snorrabrautar.

Íbúðarhúsin á reitnum voru byggð á árunum 1903–1907 fyrir utan eitt, Lindargötu 60 frá árinu 2004 sem er þó að upplagi frá árinu 1902. Ekki er um að ræða tæmandi sögulega úttekt á viðkomandi svæði, en þó er skoðað hvaða hús hafa verið byggð þar í gegnum árin og þau metin sem enn standa. Sú rannsókn er nauðsynleg til að átta sig á samhengi byggðarinnar og þróun svæðisins.

Við mat á varðveislugildi húsa hefur verið beitt svokallaðri SAVE-aðferð (Survey of Architectural Value in the Environment) sem gerð er grein fyrir í ritinu *Leiðbeiningar um gerð bæja- og húsakannana*, útgefnu af Húsafriðunarnefnd ríkisins 1996. Þar er höfð til hliðsjónar dönsk SAVE-aðferð, þar sem lagt er mat á fjóra þætti: *Listrænt gildi, menningarsögulegt gildi, umhverfisgildi og upprunalega gerð.*

Varðveislugildi húsa byggist síðan á innbyrðis mati á vægi hvers þáttar og vega þar þyngst gildi byggingarlistar, menningarsögu og umhverfis. Einnig er stuðst við Húsverndarskrá Reykjavíkur, sem gefin var út sem þemahefti með Aðalskipulagi Reykjavíkur 1996–2016, *Húsvernd í Reykjavík, svæðið innan Snorrabrautar/Hringbrautar*. Þar sem húsverndarskráin er ekki að öllu leyti byggð á rannsóknum heldur á fyrirliggjandi gögnum og úttekt byggðarinnar á staðnum, getur verið nauðsynlegt að gera breytingar eftir nákvæmari húsakönnun.

Febrúar 2007,

Guðný Gerður Gunnarsdóttir, borgarminjavörður,
Minjasafni Reykjavíkur – Árbæjarsafni.

Byggingarsaga

Hér fer á eftir byggingarsöguleg úttekt á núverandi byggð við Lindargötu 50 – 62 á staðgreinireit 1.153.2 í Reykjavík.

Staðsetning

Á því svæði sem hér er til umfjöllunar eru húsin við Lindargötu 50 – 62 í Reykjavík.

Svæðið á korti frá 1902.¹

Húsagerð og aldur

Í þessari húsakönnun er fjallað um sjö hús og eru sex af þeim úr timburbindingi en eitt úr timbri og steinsteypu. Flest eru húsin einlyft að upphaflegri gerð eða fjögur talsins en þrjú eru tvílyft.

Húsin númer 50, 52 og 62 við Lindargötu voru byggð árið 1903. Ári síðar var Lindargata 56 reist og árið 1905 var húsið við Lindargötu 54 fyrst virt. Árið 1907 var húsið við Lindargötu 58 reist. Yngsta húsið sem hér er kannað, Lindargata 60, var reist árið 2004. Húsið er þó að upplagi frá árinu 1902 og stóð áður við Aðalstræti 16 í Reykjavík. Vestasti hluti hússins við Aðalstræti 16 var fluttur á lóð Lindargötu 60 og endurbyggður þar ásamt nýrri viðbyggingu úr steinsteypu við suðurhlið og stigahús úr steinsteypu við vesturgafli hússins.

Það er einkum ein húsagerð sem setur svip sinn á húsin sem hér eru til umfjöllunar en það er ákveðin gerð lítilla og látlausra timburhúsa sem algeng varð í Reykjavík á fyrsta áratug 20. aldarinnar. Einkenni þessara húsa eru að þau eru lítil, lágreist, laus við allt skraut og einföld að frágangi. Yfirleitt eru þau einlyft eða voru það upphaflega, ýmist með lágu risi eða nýtanlegri rishæð og standa á lágum steinkjallara.

¹ Reykjavík 1902. Hluti af korti Landmælingadeildar herforingjaráðsins í Kmh. Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn.

Gengið var inn í þessi hús um inngönguskúr á gafli eða bakhlið. Að utan voru þau jafnan klædd með bárujárni á veggjum og þaki. Þessi hús voru sjaldnast með porti eða kvistum en sumum þeirra hefur þó verið breytt í þá veru. Algengt var einnig að byggt væri við þessi hús.²

Sveitser-áhrifa gætir einnig í gerð nokkurra húsanna. Sveitser er norskt byggingarlag sem barst til landsins í kringum aldamótin 1900 og Íslendingar aðlöguðu að íslenskum aðstæðum. Þessi hús stóðu yfirleitt á hærri kjallara en litlu timburhúsin og voru byggð með háu porti, risi og stóru þakskeggi og jafnvel útskornu skrauti undir þakskeggi og gluggum.³

Viðbyggingin frá 1943 við Lindargötu 50 er einfalt steinsteypuhús en einkenni þeirra er að þau eru lítil, lágreist og oftast án skrauts. Frágangur er allur einfaldur og látlaus og svipar húsunum oft mjög til einfaldra bárujárnshúsa að fyrirkomulagi og gerð.⁴ Viðbyggingin við Lindargötu 60 er einnig einföld að allri gerð.

Svæðið á korti frá 1920.⁵

Breytingar

Af þeim sjö húsum sem hér eru könnuð eru tvö að mestu óbreytt, Lindargata 54 og 56. Hin hafa ýmist verið hækkuð, byggt við þau eða bætt á þau kvistum. Húsunum hefur verið haldið misvel við og sum hver gengið í gegnum endurnýjun lífdaga.

Höfundar

Fátt er vitað með vissu um höfunda fimm húsanna á svæðinu. Hins vegar er vitað hverjir fyrstu eigendur þeirra voru og kemur þá í ljós að þrír þeirra voru trésmiðir og einn var járnsmiður. Ekki er ólíklegt að trésmiðirnir hafi sjálfir gert uppdrættina að húsum sínum.

Einar J. Pálsson trésmiður teiknaði húsið að Lindargötu 54 en hann var umsvifamikill húsameistari í Reykjavík um aldamótin 1900. Hann byggði meðal annars *Iðnó*, Lækjargötu 14 og 14b og hús Sighvats Bjarnasonar bankastjóra við Amtmannsstíg.

² Hrefna Róbertsdóttir: *Gamli austurbærinn*, bls. 52–53 – *Skrá yfir friðuð hús og hús í vörslu safna*, bls. 112.

³ Hrefna Róbertsdóttir: *Gamli austurbærinn*, bls. 43 og 52–53 – Hörður Ágústsson: *Íslensk byggingararfleifð I*, bls. 112 – *Skrá yfir friðuð hús og hús í vörslu safna*, bls. 109–111.

⁴ *Skrá yfir friðuð hús og hús í vörslu safna*, bls. 119.

⁵ Reykjavík 1920. Hluti af korti eftir Egil Hallgrímsson. Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn.

Eins og áður segir þá er húsið að Lindargötu 60 að hluta til flutningshús og nýbygging. Arkitektarnir Grétar Markússon og Stefán Örn Stefánsson hönnuðu endurgerð hússins á lóðinni og nýbygginguna við það.

Saga reitsins

Upphaf byggðar á Lindargötu 50 – 62 má rekja til hinnar svokölluðu byggingarsprengingar sem varð í Reykjavík í upphafi 20. aldarinnar. Þá fjölgaði íbúum mjög ört í Reykjavík. Frá aldamótum til ársins 1915 fjölgaði íbúum um meira en helming, úr 5800 í 14200. Um þetta leyti tók byggðin í Vesturbænum, Þingholtunum og Skuggahverfinu að þéttast. Í kjölfar fjölgunar bæjarbúa varð tilfinnanlegur skortur á húsnæði. Áðurnefnd svæði, Vesturbærinn, Þingholtin og Skuggahverfið, byggðust að mestu skipulagslaust. Þegar lóðir meðfram götum voru fullbyggðar brugðu menn á það ráð að reisa hús í bakgördum eða breyta útihúsum í íbúðarhúsnæði.⁶ Reykjavík nútímans tók að líta dagsins ljós.

Loftmynd af svæðinu um 1930. Hverfisgata fyrir miðri mynd. Lindargata til vinstri.. Ljósmynd. óþ.⁷

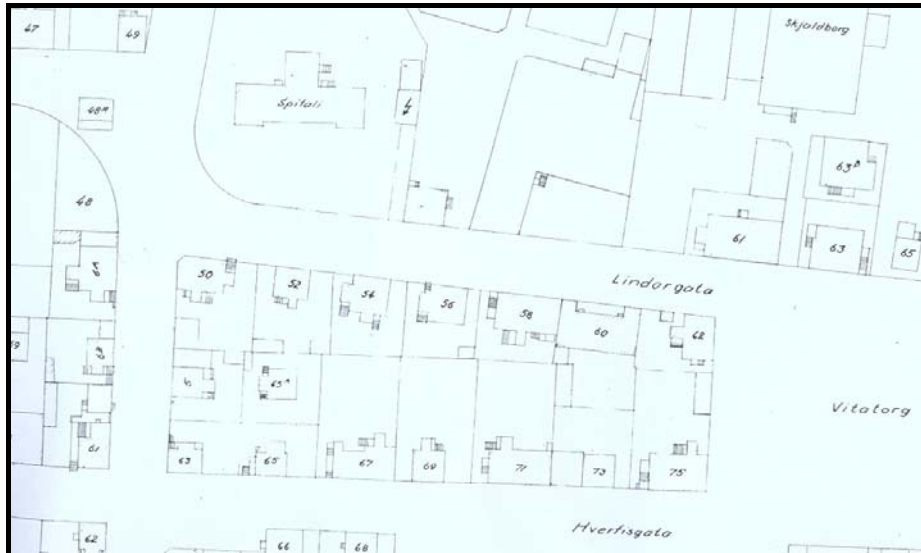
Sú gerð lítilla og einfaldra timburhúsa sem áður er lýst var nær einráð í þessari byggingarsprengju. Á tímabilinu 1880–1905 hafði alþýðufólk í Reykjavík byggt sér svokallaða steinbæi til íbúðar en svo virðist sem þessi litlu timburhús hafi tekið við af steinbæjunum sem hýbýli alþýðufólksins.⁸ Í mörgum húsanna höfðu íbúarnir einhvern smáatvinnurekstur, oftast í kjallara, en slíkt fyrirkomulag var algengt á þessum tíma í Reykjavík. Yfirleitt var um að ræða verkstæði af einhverju tagi og voru trésmíðaverkstæði algengust í fyrstu. Fljótlega komu einnig til sögunnar annars konar iðnverkstæði, svo sem skóvinnustofur, blikksmiðjur og verkstæði fyrir húsgagnagerð og bólstrun, sem og verslanir með nauðsynjavöru og annan varning, en þeim fjölgaði einkum eftir 1920.⁹

⁶ *Leiðsögn um íslenska byggingarlist*, bls. 20.

⁷ Hér tekið eftir: Páll Línadal: *Reykjavík, Sögustaður við Sund*, 2. bindi, bls. 62.

⁸ Hrefna Róbertsdóttir: *Gamli austurbærinn*, bls. 53–54 og 69.

⁹ Hrefna Róbertsdóttir: *Gamli austurbærinn*, bls. 64–66.

Reiturinn á korti frá 1940.¹⁰

Á þeim tíma sem þessi hús við Lindargötu voru byggð voru skipulagsmál bæjarins fremur stutt á veg komin og ekki hafði verið mótuð nein heildarstefna í skipulagsmálum. Þó voru ýmsar reglur í gildi sem komu í veg fyrir að byggðin þróaðist af handahófi. Árið 1903 var sett viðamesta byggingarsamþykkt fyrir bæinn fram að því. Samkvæmt henni áttu hús á hornlóðum að vera hornsneidd og var því fylgt eftir á þeim hornhúsum sem reist voru eftir gildistöku samþykktarinnar árið 1904. Með þessari byggingarsamþykkt varð einnig skylda að klæða bæði þök og veggj húsa með báraujárni og var því ákvæði vel fylgt eftir.¹¹

Myndir frá Lindargötu 50–62 teknar á sjöunda áratug 20. aldar.¹²

¹⁰ Hitaveitukort 1939–1941. Þetta kort er frá desember 1940 merkt J.S.

¹¹ Hrefna Róbertsdóttir: *Gamli austurbærinn*, bls. 21–22.

¹² Ljósmyndasafn Reykjavíkur, BSK 1-153-2, BSK 1-153-2b og BSK 1-153-2c.

Horfin hús

Húsin sem hér eru könnuð eru öll fyrsta kynslóð húsa á lóðunum fyrir utan húsið á lóð Lindargötu 60. Þar stóð áður hús sem var reist árið 1920 af Páli H. Gíslasyni kaupmanni. Það var einlyft timburhús eftir teikningu Einars Erlendssonar arkitekts og stóð milli tveggja hæða bygginga úr holsteini og steinsteypu. Upphafleg gerð hússins bar sérstökum stíl Einars gott vitni, með tveimur turnum, hlöðnum úr steiptum holsteini, sitt hvorum megin við timburhús. Árið 2000 var sótt eftir því að rífa húsið og var ekki gerð athugasemd við erindið af hálfu Minjasafns Reykjavíkur vegna þess hve útliti hússins hafði verið mikið breytt frá upphaflegri gerð í gegnum tíðina, fyrst árið 1922, síðan árið 1942 og enn aftur 1984.

Nafngift götunnar

Sá reitur sem hér er til umfjöllunnar er í hinu svonefnda Skuggahverfi. Skuggahverfi dregur nafn sitt af tómthúsbylínu *Skugga* en það stóð nálægt núverandi gatnamótum Skúlagötu og Klapparstígs. Býlið var reist í kringum 1802 en var komið í eyði árið 1845. Ekki er vitað með vissu hvernig stóð á þessari nafngift en eftir byggingu *Skugga* risu fleiri býli í grennd og var þyrpingin kennd við *Skugga*.¹³

Lindargata

Lindargata dregur nafn sitt af helsta vatnsbóli Skuggahverfisins, *Móakotslind*. Vatnsbólið var á þeim slóðum sem Vatnsstígur er nú. *Móakotslind* var lokað árið 1907 eftir að upp komst um taugaveikifaraldur í Skuggahverfinu sem rakinn var til lindarinnar. Lindargötu var fyrst getið í manntali árið 1885.¹⁴

¹³ Páll Línal: *Reykjavík, Sögustaður við Sund*, 3. bindi, bls. 66-67.

¹⁴ Páll Línal: *Reykjavík, Sögustaður við Sund*, 2. bindi, bls. 140 og 184-185.

Varðveislumat

Við mat á varðveislugildi byggðar er beitt svokallaðri SAVE-aðferð (Survey of Architectural Value in the Environment) sem gerð er grein fyrir í ritinu *Leiðbeiningar um gerð bæja- og húsakannana*, útgefnu af Húsafriðunarnefnd ríkisins 1996. Þar er höfð til hliðsjónar dönsk SAVE-aðferð, þar sem lagt er mat á fjóra þætti: *listrænt gildi*, *menningarsögulegt gildi*, *umhverfisgildi* og *upprunalega gerð*. *Varðveislugildi húsa* byggist síðan á innbyrðis mati á vægi hvers þáttar og vega þar þyngst listrænt gildi, menningarsögu og umhverfis. Einnig er stuðst við Húsverndarskrá Reykjavíkur sem gefin var út sem þemahefti með Aðalskipulagi Reykjavíkur 1996–2016, *Húsvernd í Reykjavík, svæðið innan Snorrabrautar/Hringbrautar*.

Til umfjöllunar eru húsin við Lindargötu 50 – 62 á staðgreinireit **1.153.2** í Reykjavík

HÚSVERNDARSKRÁ REYKJAVÍKUR

Varðveislumat húsa á ofangreindum staðgreinireit:

LJÓSGULUR FLOKKUR: Verndun byggðamynsturs tekur til eldri byggðar innan reitsins.

Lindargata – vesturmörk á lóð íbúða aldraðra – Hverfisgata – Vatnsstígur

Verndun byggðamynsturs tekur til timburhúsa innan reitsins. Ný íbúðabyggð aldraða tekur mið af rök timburhúsa við Lindargötu.

DÖKKGULUR FLOKKUR: Verndun götummynda, húsaða og húsa með umhverfislegt gildi. Lagt er til að heildarsvipur götummyndar/húsaðar og hús með umhverfisgildi njóti verndar. Æskilegt að útlit húsa verði lagfært með hliðsjón af upphaflegri gerð. Sýna þarf sérstaka aðgát við hönnun breytinga og viðbygginga.

Lindargata 50 – 62

Heilleg röð timburhúsa frá fyrsta áratug 20. aldar, sem er lokaskeið timburhúsatímabilsins í Reykjavík. Eitt nýtt hús á reitnum, sem að stofni til er frá árinu 1902, tekur mið af eldri byggð. Lindargata 50 – 62 er ein best varðveitti hluti götummyndar í Skuggahverfinu.

APPELSÍNUGULUR FLOKKUR: Hús byggð fyrir 1918. Um hús í appelsínugulum flokki gildir að þau eru háð lögum um húsafriðun nr. 104/2001, 6. grein, um allar breytingar á núverandi ástandi.

Lindargata 50, 52, 54, 56, 58 og 62.

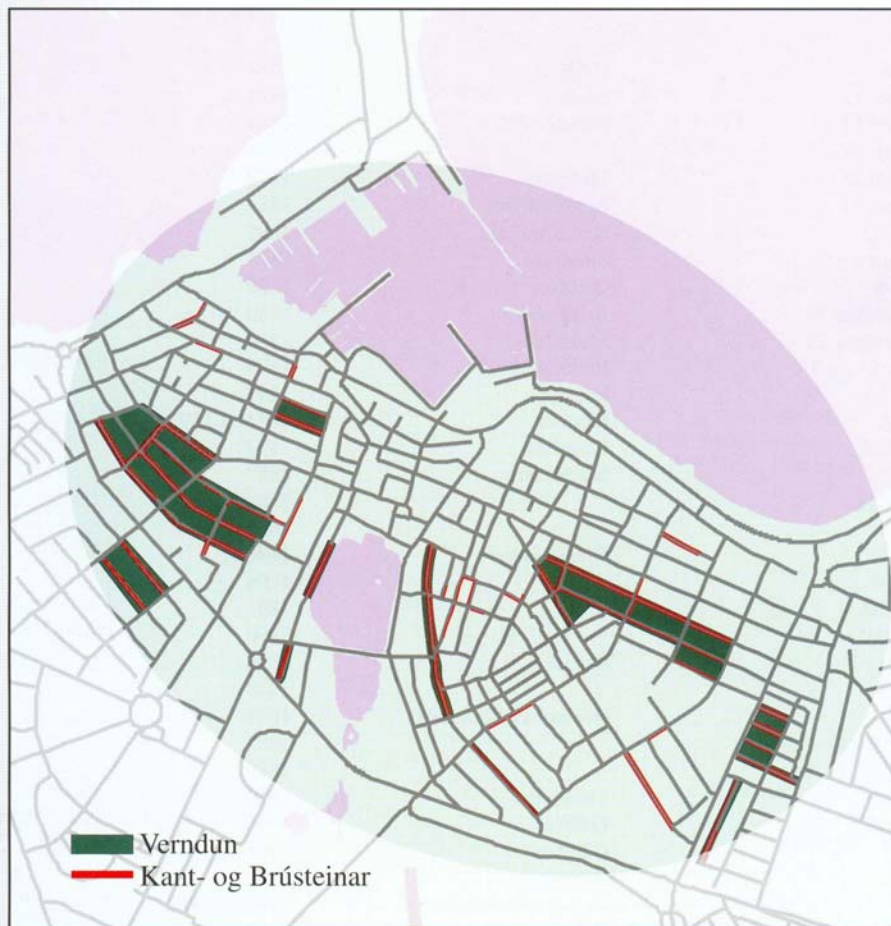
Breytingar

Gerð er breyting á varðveislugildi í þessari húsakönnun frá núgildandi húsverndarskrá Reykjavíkur. Samkvæmt henni er lagt til að reiturinn sem hér um ræðir sé í ljósgulum flokki, verndun byggðamynsturs. Jafnframt er lagt til að húsin við Lindargötu 50 –62 verði í dökkgulum flokki, verndun götummynda.

Sá reitur sem hér er til umfjöllunar fellur undir tillögur um verndun kant- og brústeina í eldri götum, sbr. viðauka 4 í heftinu *Húsvernd í Reykjavík. Svæðið innan Hringbrautar / Snorrabrautar*.¹⁵

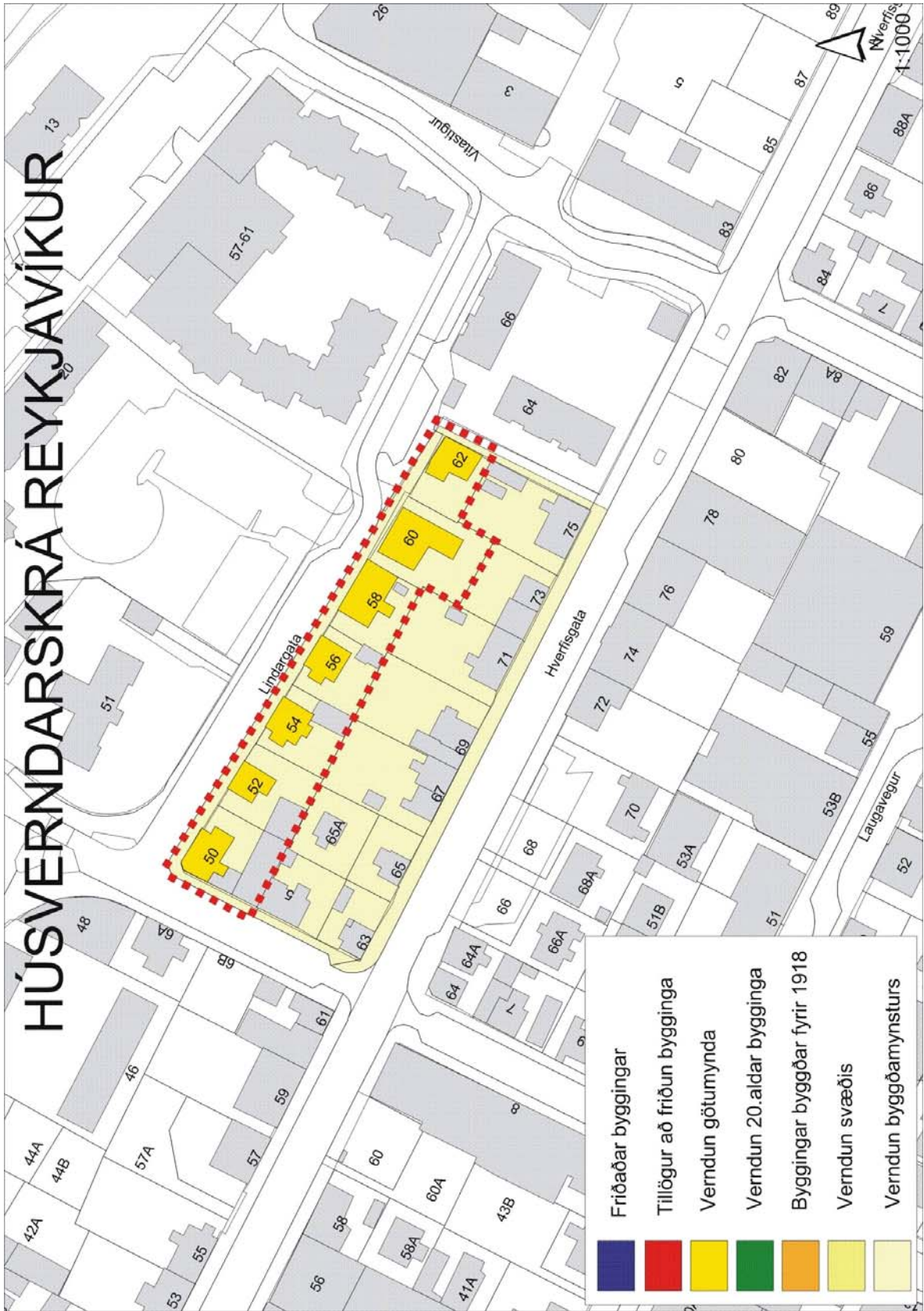
VIÐAUKI 4. Kant- og brústeinar í eldri götum.

Í tillögum Húsverndarnefndar er leitast við að meta hið manngerða umhverfi í heild sinni til varðveislu. Þáttur gangstétta og gatna, áferð þeirra og gerð, hafa verið vanmetin sem hluti arfleifðar okkar frá fyrri kynslóðum. Of oft hafa götusteinar ekki verið endurlagðir eða yfir þá hefur verið lagt lag af malbiki, þegar opna hefur þurft götur vegna viðhalds á lögnum í jörðu eða yfirborði þeirra sjálfra. Gerð hefur verið úttekt á kant- og brústeinum í eldri hverfum Reykjavíkur. Gert var kort þar sem gerð er tillaga að verndun þessara steina í þeim götum þar sem enn eru heillegar raðir þeirra.

¹⁵ *Húsvernd í Reykjavík. Svæðið innan Hringbrautar / Snorrabrautar*. Þemahefti með Aðalskipulagi Reykjavíkur 1996–2016, bls. 44.

HÚSVERNDARSKRÁ REYKJAVÍKUR

Fyrsti eigandi Kristján Kristjánsson
járnsmiður

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Íbúðarhús

Upphafleg gerð

Tegund Timbur, bindingur
Klæðning Bárújárn
Þakgerð Mænisþak
Þakklæðning Bárújárn
Undirstöður

Útlit

Einlyft
Ris
Kjallari
Port
Útskot
Inng.skúr

Helstu breytingar

1943 Viðbygging
1946 Kvistur
1950 Múrhúðun
1951 Hækkun
1954 Viðbygging
1954 Þakbreyting
1961 Útlitsbreyting
2005 Endurgerð uppr.l.
2006 Útlitsbreyting

Hönnuðir breytinga

Gísli Halldórsson arkitekt
Sigvaldi Thordarson arkitekt
sömu
Gísli Halldórsson arkitekt
Gísli Halldórsson arkitekt
Gísli Halldórsson arkitekt
Gísli Halldórsson arkitekt

Saga

Húsið er fyrst virt árið 1903 og samkvæmt virðingunni er inngönguskúr við austurgafli hússins með risi og kjallara og annar með kjallara við suðurhlíð hússins. Þá er einnig virt á lóðinni geymsluhús úr bindingi, klætt með járni á þrjár hliðar og þaki. Suðurgafli hússins er úr steinsteypu. Húsið var hólfað í tvennt og í því voru meðal annars tvö salerni.

Húsið var óbreytt samkvæmt virðingu frá 1924. Árið 1940 var húsið virt á ný og þá tekið fram að smíðuð hafði verið ný eldhúsinnrétting á aðalhæð hússins. Í virðingu frá 1941 kemur fram að búið er að breyta geymsluhúsi í olúhreinustöð. Árið 1943 var virt viðbygging við íbúðarhús og forstofuskúrinn og er hún úr timbri og jarnvarin. Einnig var virt nýtt verksmiðuhús úr steinsteypu með jarnþaki á lóðinni. Húsið er tvílyft, með skápaki og múrhúðað að utan með skeljasandi. Á báðum hæðum var vélaverkstæði. Árið 1946 voru gerðar útlits- og fyrirkomulagsbreytingar á bakhúsinu og settir kvistir á framhúsið. Húsin voru virt á ný árið 1950 og voru þá mikið breytt frá virðingunni 1943. Búið var að múrhúða íbúðarhúsið og setja asbestskífur á þakið. Árið 1951 var hluta af þaki hússins breytt og hækkað. Árið 1954 var gerð önnur þakbreyting á húsinu. Árið 1961 voru gerðar breytingar á inngangi hússins. Árið 2005 var íbúðarhúsið fært til eldra útlits og klætt bárújarni. Árið 2006 var reist létt timburbygging á svölum 2. hæðar (að Frakkastíg).

Varðveislumat:

Listránt gildi: Íbúðarhús-Einfalt timburhús. **Verksmiðjubygging-** Einfalt steinsteypuhús.

Menningsögulegt gildi: Tengist sögu upphafs byggðar á svæðinu og atvinnusögu Reykjavíkur.

Umhverfisgildi: Hornhús með umhverfisgildi og mikilvægur hluti götumynda.

Upprunaleg gerð: Húsið er talsvert breytt, en nýlegar endurbætur miða að því að færa það til eldra horfs.

Varðveislugildi: **Lagt er til að húsið verði sett í dökkgulan flokk, verndun götumynda, skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki. Húsið nýtur verndar í appelsínugulum flokki, þ.e. allar breytingar eru háðar lögum um húsafríðun nr. 104/2001, vegna aldurs.**

Fyrsti eigandi Jóhannes Sigurðsson

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun

Íbúðarhús

Upphafleg gerð

Tegund	Timbur, bindingur
Klæðning	Bárujárn
Pakgerð	
Pakklæðning	Bárujárn
Undirstöður	

Útlit

Einlyft
Ris
Kjallari
Inng.skúr

Helstu breytingar

1939	Hækkun á risi
1965	Hækkun
?	Múrhúðun
1993	Bruni

Hönnuðir breytinga

Guðmundur H. Þorláksson
Arinbjörn Þorkelsson

Saga

Húsið var fyrst virt árið 1903. Samkvæmt þeirri virðingu er inngönguskúr við suðurhlið hússins með kjallara undir. Hann er byggður eins og húsið og járnvarinn að utan. Húsið var óbreytt samkvæmt virðingu frá 1924. Árið 1936 var veitt leyfi til að byggja þvotta- og geymsluskúr á lóðinni og er hann virtur ári síðar. Þessi nýi þvotta- og geymsluskúr er úr steinsteypu með járnþaki (skápaki). Árið 1939 var veitt leyfi til að hækka ris á húsinu og samkvæmt virðingu frá 1939 hafði verið sett nýtt hækkað ris á húsið. Húsið og geymsluskúrinn voru óbreytt samkvæmt virðingu frá 1943. Árið 1948 var samþykkt að reisa bílskúr og vinnustofu á lóðinni. Sótt var um endurnýjun á þessu byggingarleyfi árið 1962 en var þá synjað. Árið 1963 var veitt leyfi til að stækka og breyta húsinu. Samkvæmt virðingu frá 1965 var þá búið að stækka húsið og lyfta þaki þess. Ekki er tekið fram í virðingum á húsinu hvenær það var múrhúðað.

Þann 30. mars 1993 kom upp eldur í kjallara hússins. Töluvert tjón varð á íbúðinni og reykt lagði um allt húsið. Eldsupptök virtust vera við eldavél í kjallaraíbúðinni. Dauður hundur fannst í húsinu og hafði hann kafnað í reyknum. (Mbl. 31.03.1993, baksíða).

Varðveislumat:

Listrænt gildi: Einfalt timburhús.

Menningsögulegt gildi: Tengist sögu upphafs byggðar á svæðinu.

Umhverfisgildi: Húsið hefur mikið gildi fyrir götmyndina.

Upprunaleg gerð: Húsið er talsvert breytt.

Varðveislugildi: Lagt er til að húsið verði sett í dökkgulan flokk, verndun götmynda, skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki. Húsið nýtur verndar í appelsínugulum flokki, þ.e. allar breytingar eru háðar lögum um húsafríðun nr. 104/2001, vegna aldurs.

Fyrsti eigandi Einar J. Pálsson
trésmiður

Hönnun Einar J. Pálsson
trésmiður

Upphafleg notkun
Íbúðarhús

Upphafleg gerð

Tegund Timbur, bindingur
Klæðning Bárújárn
Pakgerð Mænisþak
Pakklæðning Bárújárn
Undirstöður

Útlit

Einlyft
Ris
Kjallari
Kvistir
Útskot
Inng.skúr

Helstu breytingar

1935 Inngönguskúr
1999 Endurgerð uppr.l.

Hönnuðir breytinga

Þorgils Guðmundsson

Saga

Samkvæmt fyrstu virðingu er inngönguskúr með kjallara við vesturgafli hússins. Við suðurhlíð hússins er einnig inn- og uppgönguskúr með risi og kjallara. Húsið var óbreytt samkvæmt virðingu frá 1917. Árið 1935 var veitt leyfi til breytinga á inngangi hússins. Húsið var óbreytt að stærð árin 1924, 1934 og 1942. Árið 1949 var veitt leyfi til að byggja bílskúr úr steinsteypu á lóðinni og árið 1955 var búið að steypa botn og loft í bílskúrnum. Þessi bílskúr var ekki virtur fyrr en árið 1981. Frá árinu 1999 hafa staðið yfir endurbætur á húsinu.

Einar J. Pálsson trésmiður var umsvifamikill húsameistari í Reykjavík um aldamótin 1900. Hann byggði meðal annars *Iðnó*, Lækjargötu 14 og 14b og hús Sighvats Bjarnasonar bankastjóra við Amtmannsstíg. Einar bjó í húsinu fram til ársins 1907 en þá seldi hann Pétri Zóphaníassyni það. Húsið gekk kaupum og solum í nokkur ár, þar til Þorgils Guðmundsson bakari eignast það um 1920. Húsi þessu hefur verið lítið sem ekkert breytt frá upphafi, nema að inngönguskúr var steypur árið 1935.

Varðveislumat:

Listránt gildi: Bárújárnshús í sveitserstíl. Gott dæmi um byggingarstíl Einars J. Pálssonar.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu upphafs byggðar á svæðinu.

Umhverfisgildi: Húsið hefur mikið gildi fyrir götumyndina.

Upprunaleg gerð: Húsið er að mestu óbreytt.

Varðveislugildi: **Lagt er til að húsið verði sett í dökkgulan flokk, verndun götummynda, skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki. Húsið nýtur verndar í appelsínugulum flokki, þ.e. allar breytingar eru háðar lögum um húsafríðun nr. 104/2001, vegna aldurs.**

Fyrsti eigandi Þorkell Hreinsson, Einar Hönnun Ókunnur
Runólfsson, trésmiðir

Upphafleg notkun
Íbúðarhús

Upphafleg gerð

Tegund Timbur, bindingur
Klæðning Bárújárn
Pakgerð Mænisþak
Pakklæðning Bárújárn
Undirstöður Steinsteypur

Útlit

Tvílyft
Ris
Kjallari
Inng.skúr
Svalir

Helstu breytingar

1915 Útlitsbreyting

Hönnuðir breytinga

Saga

Samkvæmt fyrstu virðingu á húsinu frá 1904 er inn- og uppgönguskúr við vesturgafli hússins og á honum er veggvalapallur og tvö salerni í kjallarnum. Árið 1915 var veitt leyfi til að setja dyr í staðinn fyrir einn af gluggum á norðurhlíð kjallara hússins. Húsið er óbreytt samkvæmt virðingu frá 1918. Árið 1926 var byggt á lóðinni þvottahús úr steinsteypu, múrsléttað og með járnþaki. Húsið og þvottahúsið eru óbreytt samkvæmt virðingum frá 1943 og 1944. Árið 1944 var reistur bílskúr í óleyfi á lóðinni. Samkvæmt bréfaskrifum frá 1949 þá leyfa bæjaryfirvöld að skúrinn fái að standa til bráðabirgða á lóðinni. Samkvæmt virðingu frá 1955 er íbúðarhúsið óbreytt að stærð en talsvert umbætt og nokkuð breytt innanhúss. Samkvæmt virðingum frá 1975 og 1981 voru gerðar endurbætur á kjallara hússins.

Varðveislumat:

Listrænt gildi: Einfalt timburhús.

Menningsögulegt gildi: Tengist sögu upphafs byggðar á svæðinu.

Umhverfisgildi: Húsið hefur mikið gildi fyrir götumyndina.

Upprunaleg gerð: Húsið er að mestu óbreytt.

Varðveislugildi: Lagt er til að húsið verði sett í dökkgulan flokk, verndun götumynda, skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki. Húsið nýtur verndar í appelsínugulum flokki, þ.e. allar breytingar eru háðar lögum um húsafriðun nr. 104/2001, vegna aldurs.

Fyrsti eigandi Kristinn Jónsson
trésmiður

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Íbúðarhús

Upphafleg gerð

Tegund	Timbur, bindingur
Klæðning	Bárujárn
Pakgerð	Mænisþak
Pakklæðning	Bárujárn
Undirstöður	

Útlit

Tvílyft
Ris
Kjallari
Inng.skúr

Helstu breytingar

1917	Viðbygging
1939	Íbúð í kjallara
1955	Inngönguskúr
1977	Svalir
1977	Kvistur
1987	Íbúð í risi sþ.
1989	Íbúð í kjallara sþ.

Hönnuðir breytinga

Ókunnur	
Guðmundur H. Þorláksson	
Sigurður Einarsson	
Sigurður Einarsson	
Ívar Eysteinnsson	arkitekt
Baldvin Einarsson	bygg.fr.

Saga

Til er óundirrituð teikning af húsinu frá 1907. Samkvæmt fyrstu virðingu er inn- og uppgönguskúr með kjallara við suðurhlíð hússins. Þar kemur einnig fram að það er smíðaherbergi í kjallara hússins. Húsið var virt á ný árið 1917 og var þá búið að setja eitt íbúðarherbergi í kjallara hússins. Einnig er búið að reisa nýja viðbyggingu við austurgafli hússins. Viðbyggingin er úr bindingi, klætt með járn á þaki og veggjum og undir henni er kjallari. Í kjallaranum var heyhlaða og hæsnahús. Húsið var virt árið 1939 og var þá búið að gera íbúð í kjallara hússins. Einnig var búið að breyta kjallara viðbyggingarnar í venjulegar geymslur. Húsið var óbreytt samkvæmt virðingu frá 1943. Árið 1955 var veitt leyfi til að byggja inngönguskúr úr steini við húsið. Árið 1976 var veitt leyfi til að breyta rishæð hússins. Árið 1977 var húsið virt á ný og hafði þá verið bætt við kvisti og svölum. Árið 2003 var samþykkt að afmarka suðausturhluta kjallara og 1. hæðar sem séreign ásamt samþykkt fyrir núverandi skipulagi allra hæða fjöleignarhúss á lóð nr. 58 við Lindargötu.

Varðveislumat:

Listrænt gildi: Einfalt timburhús.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu upphafs byggðar á svæðinu.

Umhverfisgildi: Húsið hefur mikið gildi fyrir götumyndina.

Upprunaleg gerð: Húsið er að mestu óbreytt fyrir utan viðbyggingu frá 1907 og breytingu á inngönguskúr.

Varðveislugildi: Lagt er til að húsið verði sett í dökkgulan flokk, verndun götomynda, skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki. Húsið nýtur verndar í appelsínugulum flokki, þ.e. allar breytingar eru háðar lögum um húsafriðun nr. 104/2001, vegna aldurs.

Fyrsti eigandi Gamlhús efh.

Hönnun Grétar Markússon, Stefán Ö.
Stefánsson, arkitektarUpphafleg notkun
Íbúðarhús og pakkhús**Upphafleg gerð**

Tegund	Steinsteyp/timbur
Klæðning	Bárujárn/múrsl.
Pakgerð	Mænisþak
Pakklæðning	Bárujárn
Undirstöður	Steinsteypar

Útlit

Tvílyft
Kjallari
Ris
Kvistir
Svalir

Helstu breytingar**Hönnuðir breytinga****Saga**

Fyrst var byggt á lóðinni árið 1920 eftir teikningum Einars Erlendssonar. Árið 2000 var sótt eftir því að rífa húsið og var ekki gerð athugasemd við erindið af hálfu Árbæjarsafns.

Árið 2002 var samþykkt að setja vestasta hluta hússins Aðalstræti 16 á steinsteypnan háan kjallara við Lindargötu 60, byggja steinsteyppt stigahús klætt bárujárn við vesturgöfl og byggja tvær hæðir, kjallara og þakhæð við suðurhlíð, allt úr steinsteypu einangrað að utan og að mestu múrhúðað. Húsið frá Aðalstræti 16 var byggt 1902.

Varðveislumat:

Listrænt gildi: Eldra hús - Einfalt timburhús. Nýbygging - úr steinsteypu

Meningarsögulegt gildi:

Umhverfisgildi: Húsið hefur mikið gildi fyrir götumyndina.

Upprunaleg gerð: Eldra húsið talsvert breytt.

Varðveislugildi: Lagt er til að húsið verði sett í dökkgulan flokk, verndun götumennda, skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki.

Fyrsti eigandi Sigmundur Magnússon Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Íbúðarhús**Upphafleg gerð**

Tegund Timbur, bindingur
Klæðning Bárújárn
Þakgerð Mænisþak
Þakklæðning Bárújárn
Undirstöður

Útlit

Einlyft
 Ris
 Þort
 Kjallari
 Inng.skúr

Helstu breytingar

1921 Viðbygging
 1978 Viðbygging
 1978 Kvistur

Hönnuðir breytinga

Ókunnur
 Kristinn Sveinbjörnsson
 Kristinn Sveinbjörnsson

Saga

Húsið er fyrst virt árið 1903. Samkvæmt henni er inn- og uppgönguskúr við vesturhlið hússins. Árið 1920 var veitt leyfi fyrir viðbyggingu við suðurgafli hússins og er hún virt ári síðar. Viðbyggingin er úr bindingi, járnklætt bæði þak og veggir og undir henni er kjallari. Eldvarnarveggur er á suðurhlið hennar. Húsið var virt á ný árið 1952 og hafði þá tekið talsverðum breytingum á innréttingum og verið sett í það hitaveita. Árið 1978 var veitt leyfi til að stækka rishæð hússins til jafns við jarðhæð. Þá voru settir á húsið tveir kvistir.

Varðveislumat:

Listrænt gildi: Einfalt timburhús.

Menningsögulegt gildi: Tengist sögu upphafs byggðar á svæðinu.

Umhverfisgildi: Húsið hefur mikið gildi fyrir götumyndina.

Upprunaleg gerð: Húsið er breytt, viðbygging við suðurgafli og búið að stækka rishæð hússins.

Varðveislugildi: Lagt er til að húsið verði sett í dökkgulan flokk, verndun götomynda, skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki. Húsið nýtur verndar í appelsínugulum flokki, þ.e. allar breytingar eru háðar lögum um húsafriðun nr. 104/2001, vegna aldurs.

Heimildaskrá

Óprentaðar heimildir:

Minjasafn Reykjavíkur-Árbæjarsafn (MsR-Ábs.):

Byggðar lóðir í Reykjavík.
Húsaskrá Reykjavíkur.
Kortasafn.

Borgarskjalasafn (BsR):

Aðf. 723-724. Brunatrygging húsa 1874–1895.
Aðf. 734-748. Brunabótavirðingar.
Aðf. 751-757. Brunatrygging húsa 1896–1943.
Aðf. 3374. Götunöfn og húsanúmer 1914–1960.
Skjöl byggingarfulltrúa. (B) fyrir Lindargötu 50–62.

Byggingarfulltrúi Reykjavíkur (Byggf. í Rvk.):

Innlagðar teikningar.

Prentaðar heimildir:

Aðalskipulag Reykjavíkur 1962-83. Reykjavík 1966.

Aðalskipulag Reykjavíkur 1984-2004. Unnið af Borgarskipulagi Reykjavíkur.
Reykjavík 1988.

Byggingarreglugerðir og lög 1839, 1844, 1894, 1903, 1904, 1915, 1924, 1964.

Guðjón Friðriksson: *Saga Reykjavíkur. Bærinn vaknar. 1870–1940*. Fyrri og síðari hluti. Reykjavík 1991 og 1994.

Hrefna Róbertsdóttir: *Gamli austurbærinn. Timburhúsabyggð í norðanverðu Skólavörðuholti frá byrjun 20. aldar*. Ritroð Árbæjarsafns 2. Reykjavík 1989.

Húsvernd í Reykjavík. Svæðið innan Hringbrautar / Snorrabrautar. Þemahefti með *Aðalskipulagi Reykjavíkur 1996–2016*. Ritstjóri: Nikulás Úlfar Másson. Reykjavík 1998.

Hörður Ágústsson: *Íslensk byggingararfleifð I. Ágrip af húsagerðarsögu 1750-1940*. Reykjavík 1998.

Leiðsögn um íslenska byggingarlist. Ritstjórn: Dennis Jóhannesson, Albína Thordarson, Málfríður Kristjánsdóttir og Sigríður Ólafsdóttir. Reykjavík 2000.

Páll Líndal: *Bæirnir byggjast. Yfirlit um þróun skipulagsmála á Íslandi til ársins 1938*. Reykjavík 1982.

Páll Líndal: *Reykjavík. Sögustaður við Sund. Saga og sérkenni höfuðborgarinnar í máli og myndum*, 1.-3. bindi. Reykjavík 1988.

Skrá yfir friðuð hús og hús í vörslu safna. Lög, reglugerðir og samþykktir. Ágrip íslenskrar húsaagerðarsögu 1750-1970. Ritroð Húsafriðunarnefndar ríkisins: Viðhald og endurbætur friðaðra og varðveisluverðra húsa. Reykjavík 2000.

Myndaskrá

Þær myndir sem ekki er getið um tók Helga Maureen Gylfadóttir á vettvangi í desember 2006.

Forsíða. Loftmynd af svæðinu frá eftirstriðsárunum. Ljósmyndari Sigurhans Vignir. *Ljósmyndasafn Reykjavíkur*. VIG loftmynd 54.

Bls. 5. Reykjavík 1902. Hluti af korti Landmælingadeildar herforingjaráðsins í Kh. Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn.

Bls. 6. Reykjavík 1920. Hluti af korti eftir Egil Hallgrímsson. Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn.

Bls. 7. Loftmynd af svæðinu um 1930. Hverfisgata fyrir miðri mynd. Lindargata til vinstri. Hér tekið eftir: Páll Líndal: *Reykjavík, Sögustaður við Sund*, 2. bindi, bls. 62.

Bls. 8. Reiturinn á korti frá 1940. Hitaveitukort 1939-1941. Þetta kort er frá desember 1940, merkt J.S.

Bls. 8. Myndir frá Lindargötu 50–62 teknar á sjöunda áratug 20. aldar. Ljósmyndasafn Reykjavíkur, BSK 1-153-2, BSK 1-153-2b og BSK 1-153-2c.

Bls. 11. Viðauki 4 um kant- og brústeina í eldri götum. *Húsvernd í Reykjavík. Svæðið innan Hringbrautar / Snorrabrautar*. Þemahefti með Aðalskipulagi Reykjavíkur 1996–2016, bls. 44.